VISITA
SVENSK BESÖKSNÄRING

Stockholms stad
Miljöförvaltningen
Förvaltningschef Gunnar Söderholm
Box 8136
104 20 STOCKHOLM

STOCKHOLMS STAD MILJÖFÖRVALTNINGEN REGISTRATUR
2017 -12- 29
Dnr 2017 - 18522

Stockholm 2017-12-28

Angående stadens hämtning av fett från restauranger

Visita - Svensk besöksnäring är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar mer än 5 050 medlemsföretag med ungefär 7 230 arbetsstället – främst hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, turist- och eventföretag. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor. Som arbetsgivarorganisation ger Visita företagen råd och stöd i arbetsgivarfrågor och i förhandlingar med våra fackliga motparter. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv.

I samband med att Stockholm Vatten AB under år 2016 för Stockholms stads räkning upphandlade bl.a. omhändertagandet av använda matlagningsoljor i Stockholm – som en del av upphandlingen "Insamling och transport av hushållsavfall" (Dnr: 14AV218) – framförde Visita synpunkter till Stockholm Vatten AB, se bilaga 1. Vår invändning var att vi ansåg att de delar av upphandlingen rörande hushållsavfall som omfattade frityr- och stekfett från restauranger, storkök och liknande verksamheter ("fett i tunna") borde utgå ur upphandlingen, eftersom sådant frityr- och stekfett enligt vår uppfattning inte kan anses vara sådant hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall enligt 15 kap. 3 § miljöbalken som kommunen ensam ansvarar för.

Stockholm Vatten AB genomförde ändå den aktuella upphandlingen och sedan den 1 oktober 2017 finns en ny leverantör som enligt Stockholm Avfall AB (i det följande benämnt Stockholm Avfall) ska sköta hämtningen av det aktuella fettet. Stockholm Avfall har informerat företagen om sin uppfattning att fettavfall ingår i sådant "hushållsavfall och därmed jämförligt avfall" som kommunen ensam har ansvaret för att hämta, att leverantörer som tidigare hämtat fettavfall från bl.a. restauranger inte har rätt att fortsätta göra detta efter den 1 oktober 2017 samt att den verksamhet som inte följer det upphandlade avtalet kommer att bli föremål för Miljöförvaltningens tillsyn.

Naturvårdsverket publicerade den 7 november 2017 vägledningen "Kompletterande vägledning till definitionen av hushållsavfall – spillfett och fett från fettavskiljare", se bilaga 2. Av denna vägledning framgår att Naturvårdsverkets bedömning avseende

visita.se
Box 3546, 103 69 Stockholm, Telefon +46 8 762 74 00 | Box 404, 401 26 Göteborg, Telefon +46 31 62 94 00
Box 186, 201 21 Malmö, Telefon +46 40 35 25 00 | Pedagogensväg 2, 831 40 Östersund, Telefon +46 63 14 10 99

frågan om det aktuella fettet är att betrakta som hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall överensstämmer med den uppfattning Visita har och som vi alltså framfört bl.a. i samband med ovan refererad upphandling. Naturvårdsverkets slutsats är att spillfett (dvs. fett från stekbord, frityrolja m.m.) och fett från fettavskiljare inte bör ses som ett hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall utan som ett verksamhetsavfall.

Med anledning av Naturvårdsverkets ställningstagande tillskrev Visita den 11 november 2017 Stockholm Avfall, se bilaga 3. Vi framhöll i skrivelsen att även Naturvårdsverkets vägledning i aktuell fråga innebär att den hämtning av fett som staden har upphandlat avser annat avfall än sådant som kommunen enligt miljöbalken ensam har ansvar för (dvs. fettet är inte hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall utan verksamhetsavfall). Vi hemställde därför att Stockholm Avfall skyndsamt skulle tydliggöra att bolaget och staden följer bedömningen i Naturvårdsverkets vägledning samt att det därmed också står de företag som så önskar fritt att anlita annan leverantör än den av staden upphandlade för hämtning av spillfett (dvs. fett från stekbord, frityrolja m.m.) och fett från fettavskiljare.

Stockholm Avfall har härefter meddelat Visita att Miljöförvaltningen kommer att lyfta den aktuella frågan till Miljö- och hälsoskyddsnämnden samt att Stockholm Avfall även fortsättningsvis och i avvaktan på nämndens ställningstagande – trots Naturvårdsverkets tydliga ställningstagande om motsatsen – kommer att betrakta spillfett och fett från fettavskiljare inom restaurangverksamhet som hushållsavfall.

Visita vill på detta sätt framhålla vikten av att Stockholms stad skyndsamt omprövar sitt beslut avseende hämtning av spillfett och fett från fettavskiljare från restauranger och låter de företag som så önskar anlita någon annan än den kommunen anvisat för att ta hand om fetter som har använts i den egna verksamheten. Staden måste rimligen följa Naturvårdsverkets vägledning i frågan. Och restaurangerna i Stockholm måste även fortsättningsvis ha möjlighet att – som ett led i det viktiga hållbarhetsarbetet – själva bestämma vilken entreprenör de ska anlita för insamling av deras använda fetter och de väntar på stadens klargörande ställningstagande i frågan.

Med vänlig hälsning

Eva Östling
VD

Stefan Lundin
Chefsjurist Branschjuridik

Kopia:
Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad
Stockholm Avfall AB

BILAGA 1

VISITA
SVENSK BESÖKSNÄRING

Stockholm Vatten AB
106 36 STOCKHOLM
kund@stockholmvatten.se

Stockholm 2016-02-25

Angående upphandlingen "Insamling och transport av hushållsavfall" (Dnr: 14AV218)

Visita - Svensk besöksnäring är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar mer än 4 890 medlemsföretag med ca 6 860 verksamheter, främst hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, turist- och eventföretag. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor. Som arbetsgivarorganisation ger Visita företagen råd och stöd i arbetsgivarfrågor och i förhandlingar med våra fackliga motparter. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv.

Arbetet för hållbart företagande är högt prioriterat inom Visita och vi verkar på olika sätt för att inspirera, informera och skapa goda förutsättningar för våra medlemsföretags hållbarhetsarbete. Många av våra medlemsföretag har också kommit mycket långt i detta arbete.

Visita har uppmärksammat att Stockholm stad genom Stockholm Vatten AB planerar att upphandla omhändertagandet av använda matlagningsoljor som en del av upphandlingen "Insamling och transport av hushållsavfall" (Dnr: 14AV218). Med utgångspunkt i tankarna om en cirkulär och hållbar ekonomi samt behovet av att ta bort hinder för att möjliggöra detta vill Visita på detta sätt framföra våra synpunkter på underlaget för den aktuella upphandlingen av "Insamling och transport av hushållsavfall".

Visita anser att de delar av upphandlingen rörande hushållsavfall som omfattar frityr- och stekfett från restauranger, storkök och liknande verksamheter bör utgå. Sådant frityr- och stekfett kan enligt vår uppfattning inte anses vara hushållsavfall, eftersom denna fraktion inte samlas in från hushåll. Det kan heller inte anses vara jämförligt med hushållsavfall.

Enligt nu gällande bestämmelse i miljöbalken (15 kap. 2 §) definieras hushållsavfall som avfall som kommer från hushåll samt *därmed jämförligt avfall från annan verksamhet*. Diskussionerna om huruvida exempelvis avfall från restauranger ska anses utgöra "därmed *jämförligt avfall från annan verksamhet*" – och alltså betraktas

VISITA
SVENSK BESÖKSNÄRING

som hushållsavfall – har pågått under många år. Om avfallet anses vara jämförligt med hushållsavfall ansvarar kommunen, precis som när det gäller övrigt hushållsavfall, för omhändertagandet. Använda frityroljor eller stekfett från verksamheter har definitivt inget gemensamt med hushållsavfall och är inte heller naturligt att betrakta som jämförligt med sådant avfall. Det har en helt annan sammansättning, det samlas upp separat från annat avfall, det behandlas på annat sätt än hushållsavfall och det har andra slutanvändningsområden. En väl fungerande hantering av frityroljor förutsätter vidare bland annat att entreprenören har egen behandling.

Visita vill betona vikten av att företagen har valfrihet när det gäller hanteringen av avfall inom ramen för sin verksamhet. Detta behov gör sig hos många företag gällande mycket starkt när det gäller möjligheten att på egen hand anlita någon annan än den kommunen där verksamheten är belägen anlitar för uppdraget att på ett säkert sätt ta hand om avfallet från verksamheten. De företag som så önskar måste även fortsättningsvis få möjlighet att ta hand om bland annat använda frityroljor genom egna lösningar eller genom annan entreprenör än den kommunen har upphandlat.

I Sverige finns sedan många år flera aktörer som på ett förtjänstfullt sätt samlar upp, transporterar och återvinner dessa oljor från restauranger och andra verksamheter. De bidrar på så sätt till ett miljöriktigt omhändertagande av fettet och det finns självklart ingen anledning av tro att dessa entreprenörer, anlitade direkt av restaurangerna istället för av kommunen, skulle hantera avfallet på ett sämre sätt än den kommunala entreprenören. Snarare tvärtom, det är mer effektivt att låta dessa oljor gå vidare till biodieselproduktion än att bränna den eller röta den till biogas. En tydlig konkurrens leder generellt till att priser drivs ned, att resursslöseri minskas samt att bättre tjänster och lösningar kan utformas. Det ligger således i såväl skattebetalarnas som miljöns intresse att en väl fungerande konkurrens skapas inom avfallssektorn, så att privata aktörer på samma villkor som sina offentliga motparter kan erbjuda konstruktiva lösningar.

Visita anser mot denna bakgrund att de delar som berör frityr- och stekfett (benämnt fett i tunna i "Bilaga 3 Prislista_20160128" och "Bilaga 5 Mängdförteckning") bör utgå ur den aktuella upphandlingen.

Med vänlig hälsning

Eva Östling
VD

Stefan Lundin
Chefsjurist Branschjuridik

BILAGA 2

NATUR VÅRDS VERKET

Kompletterande vägledning till definitionen av hushållsavfall - spillfett och fett från fettavskiljare

Denna vägledning avser specifikt spillfett och fett från fettavskiljare och är en komplettering till Naturvårdsverkets vägledning till definitionen av hushållsavfall (2008). Med spillfett avses fett från stekbord, frityrolja m.m. Den bör alltså läsas utifrån vad som redan framgår i den ursprungliga vägledningen.

Naturvårdsverkets bedömning är att spillfett och fett från fettavskiljare generellt inte bör ses som ett hushållsavfall (och därmed jämförligt avfall).

BESÖK: STOCKHOLM - VALHALLAVÄGEN 195
ÖSTERSUND – FORSKARENS VÄG 5, HUS UB
POST: 106 48 STOCKHOLM
TEL: 010-698 10 00
FAX: 010-698 16 00
E-POST: REGISTRATOR@NATURVARDSVERKET.SE
INTERNET: WWW.NATURVARDSVERKET.SE

Bakgrund

I Naturvårdsverkets vägledning refereras till Miljööverdomstolen dom[1] 2006 avseende avfall från sjukhus. Där kommenterar domstolen vad som kan anses vara "därmed jämförligt avfall" på följande sätt. "Jämförligheten knyter an dels till avfallets härkomst (att det uppstår i lokaler mm där människor uppehåller sig) dels till uttrycket renhållningssammanhang. Av förarbetena till tidigare renhållningslagstiftning framgår att det närmast är nedskräpningsaspekten som därvid åsyftas (se bl.a. prop. 1978/79:205 s. 10 och 14). Avfall från annan verksamhet ska således från nu nämnd utgångspunkt räknas som hushållsavfall om det har potential att skräpa ner på samma sätt som avfall från hushåll har."

Efter att vägledningen beslutades har ytterligare fall prövats av Mark- och miljööverdomstolen. I en dom[2] från Mark- och miljööverdomstolen 2012 avseende utrensad frukt och grönsaker i en livsmedelsbutik konstateras följande. "Med hänsyn till uttalandena i förarbetena anser Mark- och miljööverdomstolen att bedömningen av om visst avfall från en verksamhet ska anses vara jämförligt med hushållsavfall ska göras utifrån dels avfallets härkomst, dvs. om det uppkommit till följd av att människor uppehållit sig i lokaler (jfr MÖD 2006:65), dels om avfallet i ett renhållningssammanhang är jämförligt med avfall från hushåll. Av förarbetena till den tidigare gällande renhållningslagen (1979:596) framgår att uttrycket renhållningssammanhang närmast tar sikte på nedskräpningseffekten (prop. 1978/79:205 s. 10 och 14). Vid bedömningen av om avfall från annan verksamhet kan anses jämförligt med hushållsavfall ska hänsyn därmed tas till om avfallet har en potential att skräpa ner på samma sätt som avfall från hushåll har."

Domstolen konstaterade att även om avfall i form av utrensad frukt och grönsaker från en livsmedelsbutik till sin karaktär påminner om hushållsavfall, uppstår avfallet som en följd av den verksamhet som bedrivs i lokalerna och inte som en följd av att människor uppehåller sig där. Avfallet är därmed, enligt domstolen, inte att anse som jämförligt med hushållsavfall enligt 15 kap. 2 § miljöbalken.

[1] Mark- och miljööverdomstolen, M 7670, 2006-12-18
[2] Mark- och miljööverdomstolen, M 5773-12, 2012-12-07

Naturvårdsverkets bedömning

Spillfett och fett från fettavskiljare uppkommer som en följd av restaurangverksamhet och inte till följd av att människor uppehåller sig i lokalen. Det stöds av det faktum att likadant avfall skulle uppstå om enbart mat för cateringverksamhet tillagades i köket. Det är därmed liknande omständigheter som i frågan om utrensad frukt vid livsmedelsförsäljning enligt Mark- och miljööverdomstolens dom ovan. Även där uppstår likadant avfall vid exempelvis en grossistcentral.

Fett från fettavskiljare kan också liknas vid avfall från reningsutrustning för att förhindra eller minska utsläpp från andra verksamheter. Sådant avfall bör inte anses ha samma nedskräpningspotential som avfall från hushåll.

Sammantaget anser Naturvårdsverket att spillfett och fett från fettavskiljare inte är att betrakta som hushållsavfall och därmed jämförligt avfall, utan bör ses som ett verksamhetsavfall.

BILAGA 3

VISITA
SVENSK BESÖKSNÄRING

Stockholm Avfall AB
106 36 STOCKHOLM

Stockholm 2017-11-14

Angående hämtning av frityrfett/olja - s.k. "fett i tunna"

Visita - Svensk besöksnäring är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar mer än 5 070 medlemsföretag med ungefär 7 250 arbetsstället – främst hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, turist- och eventföretag. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor. Som arbetsgivarorganisation ger Visita företagen råd och stöd i arbetsgivarfrågor och i förhandlingar med våra fackliga motparter. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv.

I samband med att Stockholm Vatten AB under år 2016 upphandlade bl.a. omhändertagandet av använda matlagningsoljor i Stockholm – som en del av upphandlingen "Insamling och transport av hushållsavfall" (Dnr: 14AV218) – framförde Visita synpunkter till Stockholm Vatten AB, se bilaga 1. Vår invändning var att vi ansåg att de delar av upphandlingen rörande hushållsavfall som omfattade frityr- och stekfett från restauranger, storkök och liknande verksamheter ("fett i tunna") borde utgå ur upphandlingen, eftersom sådant frityr- och stekfett enligt vår uppfattning inte kan anses vara sådant hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall enligt 15 kap. 3 § miljöbalken som kommunen ensam ansvarar för. Visita betonade i skrivelsen bl.a. vikten av att företagen har valfrihet när det gäller hanteringen av avfall inom ramen för sin verksamhet och att de företag som så önskar även fortsättningsvis måste få möjlighet att ta hand om använda frityroljor genom egna lösningar eller genom annan entreprenör än den kommunen har upphandlat.

Stockholm Vatten AB genomförde ändå den aktuella upphandlingen och sedan den 1 oktober 2017 finns en ny leverantör som enligt Stockholm Avfall AB (i det följande benämnt Stockholm Avfall) ska sköta hämtningen av det aktuella fettavfallet. Stockholm Avfall har informerat företagen om bl.a. sina uppfattningar att fettavfall ingår i sådant "hushållsavfall och därmed jämförligt avfall" som kommunen ensam har ansvaret för att hämta, att leverantörer som tidigare hämtat fettavfall från bl.a. restauranger inte har rätt att fortsätta göra detta efter den 1 oktober 2017 samt att den verksamhet som inte följer det upphandlade avtalet kommer att bli föremål för tillsyn hos Miljöförvaltningen.

visita.se
Box 3546, 103 69 Stockholm, Telefon +46 8 762 74 00 | Box 404, 401 26 Göteborg, Telefon +46 31 62 94 00
Box 186, 201 21 Malmö, Telefon +46 40 35 25 00 | Pedagogensväg 2, 831 40 Östersund, Telefon +46 63 14 10 99

VISITA
SVENSK BESÖKSNÄRING

Naturvårdsverket har i dagarna – den 7 november 2017 – publicerat vägledningen "Kompletterande vägledning till definitionen av hushållsavfall – spillfett och fett från fettavskiljare", se bilaga 2. Av denna vägledning framgår att Naturvårdsverkets bedömning avseende frågan om det aktuella fettet är att betrakta som hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall överensstämmer med den uppfattning Visita har och som vi alltså framfört bl.a. i samband med ovan refererad upphandling. Naturvårdsverkets slutsats är att spillfett (dvs. fett från stekbord, frityrolja m.m.) och fett från fettavskiljare inte bör ses som ett hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall.

Naturvårdsverket anger följande som sin bedömning i den aktuella vägledningen:

"Spillfett och fett från fettavskiljare uppkommer som en följd av restaurangverksamhet och inte till följd av att människor uppehåller sig i lokalen. Det stöds av det faktum att likadant avfall skulle uppstå om enbart mat för cateringverksamhet tillagades i köket. Det är därmed liknande omständigheter som i frågan om utrensad frukt vid livsmedelsförsäljning enligt Mark- och miljööverdomstolens dom ovan. Även där uppstår likadant avfall vid exempelvis en grossistcentral.

Fett från fettavskiljare kan också liknas vid avfall från reningsutrustning för att förhindra eller minska utsläpp från andra verksamheter. Sådant avfall bör inte anses ha samma nedskräpningspotential som avfall från hushåll.

Sammantaget anser Naturvårdsverket att spillfett och fett från fettavskiljare inte är att betrakta som hushållsavfall och därmed jämförligt avfall, utan bör ses som ett verksamhetsavfall."

Ovanstående måste enligt Visitas uppfattning anses innebära att den hämtning av fett som staden har upphandlat avser annat avfall än sådant som kommunen enligt miljöbalken ensam har ansvar för (dvs. fettet är inte hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall utan verksamhetsavfall). Detta innebär då i sin tur att företagen har rätt och möjlighet att låta annan leverantör än den av kommunen upphandlade hämta detta .

Visita hemställer mot denna bakgrund – med särskilt beaktande av Naturvårdsverkets nyligen publicerade vägledning i frågan – att Stockholm Avfall skyndsamt tydliggör att bolaget och staden följer bedömningen i vägledningen samt att det därmed också står de företag som så önskar fritt att anlita annan leverantör än den av staden upphandlade för hämtning av spillfett (dvs. fett från stekbord, frityrolja m.m.) och fett från fettavskiljare. Vi är tacksamma för Stockholm Avfalls återkommande med klargörande besked i denna fråga snarast.

Med vänlig hälsning

Eva Östling
VD

Stefan Lundin
Chefsjurist Branschjuridik

Kopia:
Enhetschef Katarina Johansson, Stockholm Avfall AB
kund@svoa.se